

Տ. ՍԵՐՈՎԱԲԵ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ՎԵՐՋԻՆ ՕԾՈՒՄԸ ՈՒ ՀՈՒՂԱՐԿԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Սույն թվականի փետրվարի 18-ին, շաբաթ օրը, առավոտյան, Փարիզի հայոց Ս. Հովհաննես Մկրտիչ Մայր եկեղեցում տեղի է ունեցել Արևմտյան Եվրոպայի հայրապետական պատվիրակ, Փարիզի հայոց առաջնորդ, Երուսաղեմի Սրբոց Հակոբյանց վանքի միաբան, Գերագույն Հոգևոր Խորհրդի անդամ հոգեւույս Տ. Սերովբե արքեպիսկոպոս Մանուկյանի վերջին օծումն ու թաղման կարգը՝ ի ներկայության հայ և օտար բարձրաստիճան պաշտոնական անձնավորությանց և հավատացյալ ժողովրդի:

Վերջին օծման արարողությանը ներկա են եղել հանգուցյալ սրբապանի մահվան առթիվ հատկապես Փարիզ ժամանած Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցու բարձրաստիճան հոգևորականներ՝ Երուսաղեմի հայոց Պատրիարք Ամենապատիվ Տ. Եղիշե արքեպիսկոպոս Տերտերյանը, Հյուսիսային Ամերիկայի հայոց արևելյան թեմի առաջնորդ Տ. Թորգոմ արքեպիսկոպոս Մանուկյանը, Անգլիայի հայոց առաջնորդ Տ. Եղիշե եպիսկոպոս Կիլիկյանը, Արևմտյան Եվրոպայի հայրապետական պատվիրակի Մարսելի փոխանորդ Տ. Հակոբ եպիսկոպոս Վարդանյանը, Լիոնի փոխանորդ Տ. Նորվան եպիսկոպոս Չաքարյանը, Արևմտյան Գերմանիայի հայոց հոգևոր հովիվ Տ. Դավիթ եպիսկոպոս Սահակյանը, ինչպես նաև Եվրոպայի զանազան քաղաքներից եկած բազմաթիվ հոգևոր հովիվներ՝ հոգեջնորդի վարդապետներ և քահանա հայրեր:

Այս տխուր առիթով, որպես Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետի ներկայացուցիչը, Սուրբ Էջմիածնից Փարիզ էր ուղևորվել և վերջին օծման արարողությանը ներկա էր

եղել նաև Մայր Աթոռի դիվանապետ Տ. Ներսես եպիսկոպոս Պոպապայանը:

Հոգեւույս Տ. Սերովբե արքեպիսկոպոսի վերջին օծման կարգին ներկա գտնվող քույր եկեղեցիների բարձրաստիճան ներկայացուցիչներից են եղել՝ Փարիզի և Մարսելի արքեպիսկոպոսներ կարդինալ Ժան Մարի Լյուստիժեի և կարդինալ Ռոժե Էջեգարայի ներկայացուցիչ Տ. Պեպրի եպիսկոպոսը, Հույն Օրթոդոքս Եկեղեցու միտրոպոլիտ Մելետիոսի ներկայացուցիչ Տ. Ժերեմի եպիսկոպոսը, Մոսկվայի Ռուս Օրթոդոքս Եկեղեցու Պատրիարքության ներկայացուցիչ Տ. Ֆիլարետ միտրոպոլիտը, Ֆրանսիայի հայ կաթողիկոս համայնքի Էկարիս Տ. Գրիգոր եպիսկոպոս Կապրոյանը, Ֆրանսիայի Ռումին Օրթոդոքս Եկեղեցու առաջնորդ Տ. Ադրիան Հրիչու եպիսկոպոսը, Հույն Օրթոդոքս Եկեղեցու Անտիոքի Պատրիարքության ներկայացուցիչ Տ. Գրեգուար Սալիբի եպիսկոպոսը, Ֆրանսիայի ավետարանական Եկեղեցու միության ներկայացուցիչ Ժակ Ռիգոն, Կ. Պոլսի Տիեզերական Պատրիարքության հոգևոր իշխանության ներքո գտնվող Ֆրանսիայի Ռուս Օրթոդոքս Եկեղեցու առաջնորդ Տ. Ժորժ արքեպիսկոպոսը, Հույն Կաթոլիկ՝ Մելքիթ Եկեղեցու առաջնորդ Տ. Նասրալահը, Վրացական Օրթոդոքս Եկեղեցու ներկայացուցիչ հայր Մելիան, Վենետիկի Մխիթարյան միաբանությունից՝ հայր Ռաֆայել Անտոնյանը և այլ եկեղեցական ու կրոնական իշխանությանց ներկայացուցիչներ:

Վերջին օծման արարողությանը ներկա են եղել նույնպես Ֆրանսիայի պետական և քաղաքային իշխանությանց բարձրաստիճան ներկայացուցիչներ, այդ թվում՝ ֆրանսիական

կառավարության կողմից՝ Հանրային ապահովության մինիստր Ժուլեֆ Ֆրանչեսկին, Փարիզի քաղաքագլուխ Ժակ Շիրակի ներկայացուցիչ Ժան Տիբերին, Արտաքին գործերի նախկին մինիստր Մորիս Կոպ դը Մյուրվիլը, գեներալ Բենուվիլը, Ազգային Ժողովի նախագահի, 17-րդ թաղամասի թաղապետության, Արտաքին մինիստրության կրոնական տեսչության պանպան ներկայացուցիչներ, ինչպես նաև Իսի չե Մուլինոյի, Առնուվիլ լե Գոնեսի, Շավիլի քաղաքագլուխները և այլ բազմաթիվ անձնավորություններ:

Ազգային շրջանակներից ներկա են եղել կրոնական ընկերակցություններ, հոգաբարձություններ Փարիզից և այլ քաղաքներից, հայ պատվիրակություններ արտասահմանից (Բելգիա, Շվեյցարիա, Հոլանդիա), ազգային տարբեր միությունների և կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ և այլն:

Ժամը 10-ին Ս. Սերովբե արքեպիսկոպոսի հիշատակին սուրբ պատարագ է մատուցել Ս. Թորգոմ արքեպիսկոպոս Մանուկյանը: Ի ժամ պատարագի կատարվել է հանգուցյալի վերջին օծումն ու թաղման կարգը:

Այնուհետև Ս. Գյուտ եպիսկոպոսը, խոսք առնելով, առանձին-առանձին հիշատակել է այս առթիվ Փարիզ ժամանած հայ բարձրաստիճան հոգևորականների անունները, ընթերցել է Տանն Կիլիկիո Գարեգին Բ կաթողիկոսից ստացված ցավակցական հեռագիրը և Փարիզի Հայ Առաքելական Եկեղեցու կրոնական Ընկերակցության ու ողջ հայ հոգևորական դասի անունից խորապզաց շնորհակալություն է հայտնել հոգևորական և աշխարհական այն բոլոր օտար պաշտոնական անձնավորությանց, որոնք եկել էին բաժանելու Հայ Եկեղեցու սուրբ: Ապա նա ֆրանսերեն լեզվով համառոտակի ներկայացրել է հանգուցյալ Սերովբե սրբապանի անցած եկեղեցական, հասարակական, կրթական և մշակութային կյանքի բեղմնավոր ուղին:

Ս. Գյուտ եպիսկոպոսի ելույթից հետո Մայր Աթոռի դիվանապետ Ս. Ներսես եպիսկոպոս Պոպայանը ընթերցել է Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետի սրտի խոսքը Ս. Սերովբե արքեպիսկոպոսի մահվան առթիվ (Հայոց Հայրապետի խոսքը տես «Էջմիածին» ամսագրի սույն համարում, էջ 5):

Այնուհետև խորանի վրա դրված բաց դա-

գաղի առաջ դամբանական մի հուպիչ ճառ է արտասանել Երուսաղեմի հայոց Պատրիարք Ս. Եղիշե արքեպիսկոպոսը:

Իր խոսքի սկզբում Ամենապատիվ Սրբապան Հայրը նշելուց հետո, թե Ս. Սերովբե արքեպիսկոպոսի մահը սգում է ֆրանսահայ գաղութը, սգում է Երուսաղեմի Սրբոց Հակոբյանց միաբանությունը, սգում է ողջ Հայաստանյայց Եկեղեցին, վեր է հանել հոգելույս Սրբապանի նկարագրի մի շարք հատկանշական գծերը՝ ավելացնելով. «...Ան եղավ մեր Եկեղեցվո և ժողովուրդին գերագույն շահերու հասկացողության մարդը: Իր քաղցր հոգին, քրիստոնեական հրահանգներով մարզված, վերծ մնաց միշտ խոտոր ու մուլար շարժումները: Պարզ, անպատրվակ և անկեղծ էր աղբյուրներու վույլ ջուրին պես: Իրեն հատուկ այս պացումներուն շնորհիվ էր, որ ան կրցավ երեսուն տարիներ վայելել ֆրանսահայ զաղութին սերն ու համակրանքը: Նվիրվի ո՛չ փառքին, որ կխաբե անմիտը, ո՛չ իշխանության, որ կշմորե անձնապաշտը, այլ նվիրվի այն պացումներով, որոնցմով ծնողքը իր զավակներուն, վարդապետը իր աշակերտներուն և կրոնավորը իր ժողովուրդին վրա կբաշխվի»:

Իր սրտառույզ դամբանականը Ս. Եղիշե Պատրիարքը վերջացրել է իր հանգուցյալ հոգևոր եղբորն ուղղված հետևյալ խոսքերով. «Կհավատամ, թե երբ կգոցեիր նայվածքդ կյանքի լույսին, պզգիր, թե հովեն քշված խյակ մը չես եղած և կրնաս ճակատաբաց կենալ հավիտենականին առջև, որովհետև քու կյանքդ անոր քեզի շնորհած քանքարներուն շահավորումը եղավ»:

Սույն հանդիսավոր արարողությունն ավարտվել է ժամը 12.30-ին, և Մայր եկեղեցում հավաքված բազմությունը փակ դագաղի ետևից ուղևորվել է դեպի Պեր-Լաշեզի գերեզմանատուն: Այստեղ տեղի ունեցած թաղման կարգից, հողի օրհնությունից և աղոթքներից հետո ներկա հավատացյալները իրենց վերջին հարգանքն են մատուցել իրենց սիրելի առաջնորդին, որի աճյունը ամփոփվել է Արևմտյան Եվրոպայի հայ առաջնորդներին հատկացված դամբարանում:

Հետևյալ օրը, կիրակի, փետրվարի 19-ին, Ֆրանսիայի բոլոր հայկական եկեղեցիներում մատուցվել է սուրբ պատարագ՝ ի հիշատակ հոգելույս Ս. Սերովբե արքեպիսկոպոս Մանուկյանի:

